

ROMAN ZA ŽENE

Naslov originala
Michal Viewegh, *Román pro ženy*
Copyright © Michal Viewegh, 2001
Prava za srpsko izdanje © 2011 Mono i Manjana

Izdavač
Mono i Manjana

Za izdavača
Miroslav Josipović
Nenad Atanasković

Glavni i odgovorni urednik
Aleksandar Jerkov

Urednik
Srđan Krstić

Prevod
Aleksandra Cimpl Simeonović

Lektura
Srđan Krstić

Priprema za štampu
Ljiljana Pekeč

Dizajn korica
Goran Grbić

E-mail: office@monoimanjana.rs
www.monoimanjana.rs

Štampa
Elvod-print, Lazarevac

CIP – Katalogizacija u publikaciji
Narodna biblioteka Srbije, Beograd

821.162.3-31

ВИБЕГ, Михал
Roman za žene / Mihal Viveg ; sa češkog prevela Aleksandra Cimpl Simeonović. -
Beograd : Mono i Manjana, 2011 (Lazarevac : Elvod-print). - 250 str. ; 21 cm

Prevod dela: *Román pro ženy* / Michal Viewegh.

ISBN 978-86-7804-407-6
COBISS.SR-ID 184608268

Mihal Viveg

ROMAN ZA ŽENE

**Sa češskog prevela
Aleksandra Cimpl Simeonović**

**Mono i Manjana
2011.**

Prag, 20. decembar 1999.

Draga Laura,

Ostale su mi samo uspomene na tebe. Kada tako napišem zvuči kao tekst iz nekakvih glupih američkih bestselera, kojima smo se zajedno smejali – ali za mene taj kliše odjednom predstavlja duboku istinu. Satima i danima mislim na tebe: na poslu, u autu, kod kuće, u čekaonici doktora Z. naprosto svuda. Sećam se svega i kad god se prisetim nekog zavoravljenog trenutka, makar i detalja, potpuno se oduševim, ali istovremeno se i „rastužim”. Sigurno ćeš se smejati, ali ja se i sad izvrsno sećam neverovatnih gluposti, kao što je onaj skoro obredni način na koji si zalivala cveće kod mene, sećam se i tvog izraza lica koji, praviš uvek kada čistiš uši štapićima – suviše preneraženo, a u isto vreme neverovatno komičnoo... Smešno, zar ne? Sećam se nedeljnih jutara, kada si se budila divno raspoložena i spremala nam pržena jaja ili palačinke za doručak.. Vidim te kako stojiš bosa u kuhinji pored šporeta u mojoj belojoj majici, u kojoj si spavala i na kojoj se nalaze zelene fleke od paste za zube.

*Ljubavi, u decembru sam ti poslao čak tri pisma, ali nijedno nisi otvorila. Kada sam ti pisao, jedne tužne decembarske večeri, zamislio sam kako se odsutna i umorna vraćaš sa posla metroom i palo mi je na pamet da te oslovim na ovaj neobičan način. Mogu da se kladim da si iznad reči **palo mi je na pamet** upravo sa prezrenjem pomerila krajeve svojih lepih usana i da si na sekundu, možda čak i dve, rezignirano zatvorila oči, kao što si to radila kada su mi padale na pamet nekakve šašave ideje. Na primer kada sam ti na našem prvom godišnjem odmoru u Hrvatskoj, predložio da za sve pare koje su nam ostale kupimo nadgrobni spomenik od predivnog hrvatskog kamena (doktor Z. kaže da sam se očigledno već tada brinuo za tvoju ljubav i da mi je bila potrebna neka materijalizovana sigurnost, uverenje da me nikada nećeš napustiti...). Ali vratimo se mojoj ideji: kupio sam na pola godine (ova mesta u metrou namenjena za reklamu), rekao sam sebi, obratiću ti se javno, pred svima.... Istog momenta sam odlepio na tu pomisao. Šest ljubavnih pisama umesto glupih reklama za tepihe ili ulje! Uzbuđeno sam se šetao po svojoj garsonjeri (sigurno možeš da zamisliš kuda, jer nameštaj nisam pomerao od kako si otišla) i zamišljao sam trenutak u kome ćeš prvi put da spaziš moju reklamu: kako ćeš sa*

interesovanjem da se približiš, kako ćeš zbunjeno da se zagledaš i kako tom prilikom neprimetno skupljaš nos, a između obrva ti se pojavljuje poznata, draga, nežna borica... i verovatno sam hiljadu puta zamišljao tu sekundu, u kojoj ćeš bez greške da shvatiš da je tekst pisan tebi. Uplašeno ćeš da zaustaviš dah, blago ćeš da se zacrveniš, a možda malčice i ustukneš i pogledaš uokolo, kao da neko od putnika može da zna da je pismo upućeno baš tebi. Odjednom počinješ da se praviš kako ti je svejedno, a istovremeno pokazuješ nekakvo lagano, zabavno inetresovanje.

Ljubavi, mogu da ti pišem jednom mesečno i za svako pismo imam otprilike šezdeset redova i zaista me muči to što moram da štedim slova, što naravno ne umem. Nadam se samo jednom: da još uvek ideš u redakciju metroom i da ćeš pre ili kasnije da otkriješ moje pismo. Vidiš kako najveće ljudske nade ponekad mogu da budu smešne?

Ljubim te svom vrelinom (vrelina, je možda neprimerena književna reč, ali ne umem da pro-nađem bolju).

OLIVER

PROLOG

Drage dame,

Ovo je moj *ljubavni roman*. Dobro zvuči, zar ne? *Ljubavni roman sa svim elementima*, kako bi rekao Oliver. To je pre svega roman o njemu. A i o Džefu, Rihardu i Robertu pomalo (baš ovim redom), osim toga naći ćete tu i nekoliko potpuno kratkih *love stories* moje mame i Ingrid. Ingrid je moja najbolja drugarica iz detinjstva, za vašu informaciju. Inače, ja ne podnosim kada ne mogu u knjizi brzo da se snađem, i čim na šezdesetoj strani još uvek ne znam ko je ko, prekidam da čitam. Verovatno razumete da upravo to hoću da izbegnem u vašem slučaju.

Dakle, s obzirom da sam već pomenula Ingrid: ako hoćete da znate kako Ingrid izgleda zamislite glumicu Džuliju Roberts, dodajte joj malo veći razmak između jedinica, oduzmite joj deset godina i dvadeset tri centimetara visine i pred sobom imate Ingrid. Ista gusta kosa, iste bademaste oči, velika lepa usta... taj razdeljak između zuba (ruku na srce to je baš razdeljak) i glavno: tih dvadeset i tri centimetra, koji joj nedostaju, za Ingrid su životno prokletstvo. Bez obzira na sve to ona je lepa, ali nažalost, ne toliko lepa da bi je to činilo nepristupačnom. Kada bi bila dvadeset i tri centimetra višlja i kada ne bi imala rupu između zuba, malo koji muškarac bi smeo da joj priđe, a ovako je muvaju skoro svi. Ingrid im predstavlja neočekivano jednostavnu mogućnost da se kre-

snu sa Džulijom Roberts. Kada obuče štikle od pola metra (druge i ne nosi) i kad zatvori usta, ta iluzija je savršena.

Mama se zove Jana i radi honorarno kao prevodilac. Ponekad kaže da prevodi češku glupost na engleski, nemački i španski. Kaže to uglavnom kada je besna na različite, navodno perfektne menadžere, koji ceo život nisu uspeli da nauče nijedan jezik, a ipak nestrpljivo mljackaju, kada im se čini da mama sporo prevodi pojmove kao što su: **aranžiranje spuštalice za odvajanje vozova, tačka zagrevanja ili uzvisina za ranžiranje vagona** (to je od mame tražio da prevede nekakav tip iz železnica),.

Zovem se Laura, ove godine sam napunila dvadeset i dve godine i radim u redakciji časpoisa *Uravnotežena žena*. Oliver je jednom davno primetio da je *Uravnotežena žena – Bravo za četrdesetogodišnjakinje*, što je dosta duhovito poređenje, ali naravno ne može da se generalizuje. Na primer, moja mama ima preko četrdeset, ali naš časopis nikada ne čita. Tvrdi da je za nju, lično, *Uravnotežena žena* nešto slično kao kasete sa muzikom za relaksaciju, koju je prošle godine dobila od Ričarda za Božić: umesto da je smiruje, jezivo je nervira. Na toj kaseti je pomešano cvrkutanje ptica sa šumom morskih talasa, što je mama posle par minuta nazvala **smrtonosnom kombinacijom**, i prilikom jednog zaista iritirajućeg ptičijeg cvrkutanja, kasetu je skoro istrгла iz kasetofona.

E, pa to je za početak dovoljno.

Jedan lik za sada nisam pomenula, ni sama ne znam zašto.

Možda zato što ponekad sumnjam da li ta osoba uopšte postoji.

POGLAVLJE I

DA LI LAURA IMA DEČKA? – NAJBOLJA PRIJATELJICA
– RIKIJEVA BEONJAČA – SMS OD OLIVERA!
– RISKANTNA LAŽ

1/

Počecu od toga kada smo se Rihard i ja, pretprošle godine na kraju avgusta, vratili sa godišnjeg odmora iz Hrvatske.

Na početku svakog govora ili pisanja bi trebalo da bude nekakva šala, bar tako tvrde u priručniku *Kako poboljšati govor i pisanje*. Različite psihološke priručnike, kao što su *Ne uništavajte svoj život sitnicama* ili *Kako izgraditi harmoničan partnerski odnos*, za pravo čudo kupujem dosta često, jer od pamtiveka patim od predstave (možda čak i naivne, ali uznemirujuće) da se u njima skrivaju osnovne informacije bez kojih nije moguće da se proživi srećan život... Eto tako. Šalom ostvarite prijateljsku atmosferu i pridobijte slušaoce, tvrdi autor gore pomenute brošure. Kada je to već moguće na početku jednog govora, zašto ne bi bilo i na početku romana, mislim u sebi, ali sa **kojom** šalom početi?

Sa kojom šalom od gomile šala koje čine moj život poslednje dve godine?

Da počnem, na primer, s ovom: imam dvadeset i dve godine, iza sebe imam tri godine veoma intenzivnog ljubavnog života i moja jedina živa baka, koja je nažalost već pomalo bolesna, svaki put kad je posetim pita me **da li sam konačno našla dečka**.

„I šta Laura”, kaže sa vragolastim osmehom, „imaš li konačno dečka?”

Nikada ne znam da li da se nasmejem ili da zaplačem. Satima sam joj pričala o svom odnosu sa Džefom, Rihardom, Oliverom a kasnije i sa Robertom (što se tiče poverenja tog tipa, baka mi ponekad nadomesti moju kosmopolitsku majku, koja je stalno **negde**), a čak sam joj uvek poklanjala i njihove fotografije. Baka ih je redovno stavljala iza stakla njenog kredenca, pored ostalih porodičnih fotografija (na većini se naravno nalazi tata), ali to sve nije promenilo njeno totalno neznanje.

„I šta Laura”, pitala me je i tog avgustovskog poslepodneva, sećam se bio je petak kada sam svratila kod nje da joj dam poklon, koji sam joj kupila na odmoru u Hrvatskoj, „imaš li već, konačno, nekog momka?”

I znate li, drage dame, šta sam joj odgovorila?

Ne znam zašto, ali odjednom nisam želela da je slažem.

Tako da sam je iskreno pogledala u oči *á la* Baronica Panklova i rekla joj:

„Imam bako. Čak **dvojicu** odjednom.”

2/

Sada o tom povratku sa godišnjeg odmora: doleteli smo u četvrtak posle podne. Stan je bio prazan, mama je još uvek

bila u Čikagu kod svog tadašnjeg momka Stivena, tako da je Riki odlučio da prespava kod mene.

Naravno, nisam bila oduševljena tim predlogom.

Tupo sam počela sa raspakivanjem, (Riki se nudio da mi pomogne, ali ja sam ga odbila). Svaka majica, koju sam uzela u ruke me je podsetila na ovaj ili onaj konkretan dan kada sam je imala na sebi, a time i na Olivera. Kupaći kostim, koji sam moker zapakovala pred poletanje, već je počeo da buđa, ali istovremeno je još uvek iz njega mogao da se oseti miris mora. Oduvek sam imala razvijeno čulo mirisa, koje, kao što svi znamo, ima svoje dobre i loše strane. Ukoliko baš ne živite u cvetnom bademskom vrtu i na posao idete metroom, ta predispozicija je veoma loša. Možda ste u stanju da osetite miris vina ili cveća bolje od drugih, kao što bolje od ostalih možete da ocenite miris rafinisanog sastava skupocenog parfema (inače na skupocene parfeme odlepljujem...), ali istovremeno i neverovatno **patite** zbog toga. I veoma slab znoj, koji drugi ljudi uopšte ne primećuju kao **neprijatan** (ukoliko ga uopšte i osete), vas doslovno fizički **ugrožava**.

Ali borim se sa tim.

Na svu sreću Riki je odlučio da ode u pivnicu i zaigra bilijar, tako da sam mogla da pozovem Ingrid i da joj sve ispričam: verovatno sam zaljubljena. I to u četrdesetogodišnjaka!

Sa druge strane žice tišina. Shvatim da Ingrid ne deli moje oduševljenje.

„Imam osećaj”, kaže posle nekoliko trenutaka, „da je četrdeset godina **zaista puno**.”

„I ja sam **to** mislila...”, kažem beznadežno.

Kasnije me Ingrid pita, da li hoću uveče da izađem da se izđuskamo negde, da proslavimo moj povratak – ali ja sam posle dugačkog puta suviše umorna.

„Ne, danas ne mogu. Nemoj da se ljutiš. Možemo sutra?” predlažem. „Ili idi sama večeras, ali nemoj da praviš gluposti...”

Znam šta govorim. Što se seksa tiče, uvek je bila ispred mene. Ja sam izgubila nevinost sa devetnaest godina, Ingrid sa petnaest. Od tada je proživela svašta. Nije sve probala dobrovoljno – jednom ju je nekakav profesionalni plesač protiv njene volje, u pola noći zavezao za krevet.... Posle dogovrština tog tipa uvek sledi plačljivi jutarnji telefonski poziv (pogodite kome...) i onda, otprilike, tronedeljni celibat. U tom periodu se Ingrid prijavi na jedan ili dva obrazovna kursa i na **kik-boks**. Kada je u tom specifičnom vremenskom periodu posetim, obično je zateknem kako svojim kratkim nogama besno šutira ispred sebe i više da svi muškarci zaslužuju kastraciju... Nedelju dana kasnije ponovo sedi u nekoj kafani u majici sa spuštenim ramenima i baca oči na zelenookog, crnokosog dečka u džemperu od kašmira. Isto veče sa njim vodi ljubav, zaljubi se u njega i posle nedelju dana poznanstva mu u prodavnici *The Art of living* kupi narandžastu fotelju (što tog momka naravno izbezumi i momentalno se povuče, pa krene da priča kako Ingrid nije normalna).

Uostalom, u pravu je.

3/

U petak sam još uvek bila na godišnjem odmoru. Mogla sam na miru da spavam do jedanaest, ali umesto toga sam se

probudila u cik zore i gledala u plafon. Nisam mogla da dočekam da uključim mobilni – ali to nisam mogla da uradim pre osam, inače bi Rikiju bilo suviše napadno. Morala sam preko noći da ga isključim, jer sam na godišnjem odmoru shvatila kako Rikija može da probudi i to slabo pištanje, koje oglašava dolazak poruke. Sigurno vam je to poznato: u pola dva otvorite oči, jer niste sigurni da li se oglasilo da je stigla poruka ili ne (naravno bojite se obe varijante) – a na suprotnom zidu izdajnički svetli odsjaj zelenog displeja... Pocrvenite (srećom, mrak je), zadržite dah, polako se protegnete do noćnog stočića, da biste uzeli mobilni i brzo pročitate poruku, (naravno tako da je vaš momak ne vidi, ako je slučajno budan)

POSTOJI LI NEŠTO PRAZNIJE OD PRAZNOG NARUČJA?

Istog trenutka izbrišete poruku iako vam to kida srce. Displej se ugasi, tako da jedino što sada svetli u hotelskoj sobi jeste žila kucavica vašeg ljubomornog prijatelja...

Mislim, drage sestre, sigurno ste u stanju to da zamislite – danas sve imamo mobilne telefone.

Uverena sam da veoma dobro znate kako takvo jedno oglašavanje pristigle SMS poruke može da prouzrokuje napetu atmosferu.

4/

Na kraju, ipak nisam izdržala. U petnaest do osam sam stavila naočare i ustala sam iz kreveta. Riki je spavao – ili se pravio da spava. Inače, naočare nosim još od trećeg razreda osnovne škole, tako da sam se na njih navikla odavno. Nisam nezadovoljna zbog toga što ih nosim. Moje Ja jednako je naočare. Tako